

walikult tõstetõrda laulatada, ja tedda parrast Reiseri praua
aks salwida ja kronida.

Menda üllendas siis Jummal üht waestkost, kes maddas
luses ja waesuses sündinud, kõige kõrgemaks Wenne: rigi
naesterahwaks, ja näitis Peter selle üllendamise, et ta sest
luggu ei piddand, egga sedda kuland, misfuggusest fuggust
innimene piddi ollema; waid, et agga se temma melest mak-
sis, sedda temma tarkus ja digus kõibliku näggi ollewad.
Oppetab pühha kirri Jummalast seddasamma, kui ütles:
Jummal ei te mitte wahhet ei innimese egga innimese wah-
het; waid kõige rahwa seast on se temma melest armas, kes
tedda kardab ja digust teeb.

Üllemaal sõldi, et Katarina emma Rootsi minnes, omi
ma esimese mehhe kolm poega Riiga olli jätanud; need olli-
d sel hädä ja waeno ajal laiali sanud, egga olnud teada, kus,
eht kas weel hinges piddid ollema. Agga juhtus, et Pohla kun-
ningas omma ministrit Peterpurri ühe tallitamise parrast
olli saatnud; se, kui omma maale tagasi olli minnemas,
kulis Kura: maal ühes piiskopes linna, seal majas, kuh-
hu demajale olli jamas, kaks meesterahwast wägga kõw-
waste tõine tõisega waidlewad, ja üht tõisele ütlewad: kui
mul agga ni palju olleks, et jõuaksin Peterpurri omma de,
Reiseri praua Katarina jure minna, käl siis saaksid näggema,
mis sinnoga peaks tehtama! Minister, kes need sõnnad
kõrwalt juhtus kuulma, wõttis parrast innimese kõrwale, ja
kulas temma käest, kuidä ta nenda julgend rääkisi: agga in-
nimene olli tõe peäle julge, ja ütles ennast Katarina pool-
wenna ollewad. Olli sel ajal Holsteini: maa suurwärs, kes
Petri waimhheks olli sanud, omma minister Bassewitziga
Peterpurris; selle wiimsele kirjutas Pohla minister, mis ta
Kura: maal nimmetud innimese suust olli kuulda sanud.
Bassewitz andis kirja omma wärsile luggeda, ja rääkis se
sedda luggu jälle Reiserile. Se ei lausund Kotarinale sõn-
nagi, waid andis Riia kubberneer Depnits kasku, innimese
kes sedda rääkind, mis temmale teadaantud, tagganduda;
tedda wahhi alla wõtta; heaste piddada, hästi ülespidada,
ja nenda, kuidä ta tedda ommas waeses ridis kättesanud,
wahhi al Peterpurri sata. Kui sinna olli sanud, lastis Pe-
ter tedda ärrakulata, ja tõusis siis selgeste üles, et ta tões-
te Katarina poolwend olli. Tõisel päwal läks Reiser isä
tedda watama, ja rääkis temmaga, ilma et innimese tedda
olleks teadnud Reiseri ollewad. Päew peäle sedda ütles Pe-
ter Kotarinale: poliitseimeister on meid sõunesõmaajast en-
nemele tarwitand, ja ollen lubband, et mõllemad tulleme.
Kui seal olli, andis Reiser poliitseimeistrile tähte, et inni-

mest ettesata. Kui ta tuppa astus, nõelus Katarina Pe-
tri kätte wahhel ärra; agga kinnitas tedda Reiser ja ütles:
„se on minno nääl ja sinno wend; terreta tedda, kuidä de
kohhus wenda terretada, ja anna temmale suud kui temmast
asja on, siis tahhan ma tedda käl mehheks tehha; agga kui
sedda ei olle, tahhan ma temmale anda, et auuga wõib elas-
da.“ Parrast üllendas Reiser tedda grahwits, ja nimmetas
tedda Tschoglikowiks. Se grahw Tschoglikow, selle
parrast weel tännapäew suur Willandi, ja mitmed muud
mõisad, on sellesamma esimese Tschoglikowi järgmisi.

Mõneti siis ka tõiste wendade järrele; leiti neid üles,
ja sabeti Peterpurri. Üks neist surri peagi ärra; tõine, kes
järele jäi, sai ka krahwits tehtud, ja anti temmale nimmi
Skawronski; ning on sesamma luggu ja nimmi weel
tännapäew alles.

Meist siin, uetawa ja selge tõe mõda vägitud asjust sed-
da iggaühhel nähha, kui palju immet selle sure innimese ja
kuulsa Wallitseja ellu järgmiste põlwe rahwa mallestatawks
jätanud. Innimesed, kes suri asju ilma teinud, ja weel sa-
wad teggema, on kõikpiddi hõpis tõised; nende nõud ja wi-
sid, nende teud ja kombed, ning siis ka nende ello luggugi
kõgoniste tõistwiisi, kuidä sedda tõistest innimestest, tedda
igga päwafeks nimmetada, nähtakse ollewad. Meed wiim-
sed käiwad ikka wanna õppind jälgi mõda, eht olgo te kuigi
sant ja waewaline; need tõised nõudwad parremat, ja wõit-
lewad selleparrast kõigest ihho ja hinge wäest, egga lasse en-
nast sennest, mis tühhi on, ja mis wälemõtlemisses auuks
ja heaks kildawad, eht häbbiks ja pahhaks laidawad, ei il-
maski petta; et selge ja terwe silmaga näwad, mis tõeste
dige on, ja kõigile head sadab, ning kassuks rulleb, ja nä-
wad nemmad kaugele ette: iggapäwased innimesed ei jõua
kaugemale kui agga ülle kune wadata; egga muud, kui agga
ennese tühhi kassu püda, selleparrast on nende südda kitsik,
ja kõik nende nõud kitsitud nõud, kellest ilmal ialgi head
sa ollema, olgo siis ehtwahhest öise juhtumise kaupa.

Agga hakkagem jälle Petri wõitlemisses Rootsi kuningaga
Kaarluga rääkima. 1702 aastal häwwitas Scheremetjew
Marjenburgi linna ärra, kui Schlippenbachi Elme kihhel-
konnas olli ärrawõitnud. Seestammast ajast hakkas wenne
wäggi Rootsi peäle haawhawalt ikka ennam woimust sama:
ja wõitis Peter 14 nemal Julil Tartu; ja 9 mal Augusti
kuu päwal 1704 aastal, Narwa linna ennese kätte; aasta
parrast sedda sai Miltwa lin ja kõik Kura: ma wõetud, et sed-